

Fredagen den 22 februari

Kl. 15.00

§ 1 Justerades protokollet för den 14 innevarande månad.

§ 2 Föredrogs och hänvisades

Proposition

1979/80:83 till lagutskottet

§ 3 Föredrogs och bifölls

Interpellationsframställningarna 1979/80:148–151

§ 4 Anmälades och bordlades

Finansutskottets betänkande

1979/80:15 med anledning av i propositionen 1979/80:100 framlagda finansplan och budgetförslag jämte motioner

Skatteutskottets betänkande

1979/80:24 med anledning av motion om inkomstbeskattningen i samband med barnpension

Socialutskottets betänkanden

1979/80:23 med anledning av propositionen 1979/80:6 om socialstyrelsens uppgifter och organisation, m. m., såvitt avser fråga om inrättande av ett institut för psykosocial miljömedicin, jämte motion

1979/80:25 med anledning av i propositionen 1979/80:100 gjorda framställningar inom socialdepartementets verksamhetsområde såvitt gäller socialdepartementet m. m. och internationell samverkan jämte motion

1979/80:26 med anledning av propositionen 1979/80:101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt propositionen hänvisats till socialutskottet

Näringsutskottets betänkanden

1979/80:29 med anledning av propositionen 1979/80:100 i vad avser bidrag till Interamerikanska utvecklingsbanken jämte motioner

1979/80:30 med anledning av motioner med anknytning till konkurrensbegränsningslagen

1979/80:31 med anledning av motion om förstatligande av bilindustrin, m. m.

Fredagen den
22 februari 1980

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till
kammarkansliet

*Anmälan av inter-
pellationer*

den 21 februari

1979/80:152 av *Gunnar Biörck* i Värmdö (m) till utbildningsministern om läkarutbildningen:

Inom UHÄ har tillsatts två grupper, den ena ("lednings- och samordningsgruppen") ovanpå den andra ("expertgruppen") för att genomföra en översyn av grundutbildningen för läkare. Såväl direktiven som personsammansättningen har väckt förvåning inom landets medicinska fakulteter och vetenskapliga sammanslutningar.

Utbildningen av läkare i Sverige har under historisk tid byggt på just den integration av forskning och undervisning, som explicit eftersträvas även i den nya högskolan. Denna målsättning har på det hela taget kommit bort vid tillsättningen av den nya utredningen, där man i stället endast tycks avse att åstadkomma en för vissa sjukvårdsorganisatoriska former skraddarsydd produktion. Påfallande är att inga ansvariga företrädare för de tre stora kliniska disciplinerna medicin, kirurgi och psykiatri tycks ha beretts plats i utredningen.

Tidigare utredningar i en så viktig angelägenhet som utbildningen av vårt lands läkare har i allmänhet tillsatts av regeringen och – förutom samhällsrepresentanter – inrymt erfarna företrädare för utbildningen inom de centrala kliniska ämnena. Även när det gällt utbildningen av annan sjukvårdspersonal (Vård 77) anförtröddes nyligen utredningen åt en av regeringen utsedd kommitté.

Det är allmänt känt att planeringsberedningen för vårdyrken kommit att få en sammansättning som gör den mindre väl lämpad att med auktoritet svara för planläggningen av den verksamhet som är anförtrödd åt landets medicinska fakulteter. Tillsättningen av denna utredning styrker en sådan uppfattning.

Åberopande det anförda får jag anhålla om kammarens tillstånd att till utbildningsministern ställa följande fråga:

Avser utbildningsministern att, nu eller senare, utreda den svenska läkarutbildningen på departementsnivå?

den 22 februari

1979/80:153 av *Marie-Ann Johansson* (vpk) till arbetsmarknadsministern om datoriseringens effekter på sysselsättningen:

"Vart fjärde kontorsjobb bort" lyder rubriken på en DN-artikel den 15 februari 1980, som behandlar datorernas utveckling och dess effekter på sysselsättningen.

Framtidsperspektiven inger utan tvivel oro. Den ökande användningen av datorerna i direkt syfte att ersätta mänsklig arbetskraft kommer att inom några få år få förödande konsekvenser för sysselsättningen. Arbetsmarknadsområden som speciellt kan förmodas komma att påverkas är handeln, kontoren, verkstadsindustrin, post, bank och tele, dvs. en stor del av den svenska arbetsmarknaden.

Hundratusentals arbetstillfällen kommer att stå på spel. Att oron är stor hos de fackliga organisationerna och att frågorna dyker upp allt oftare i fackförbundspressen är därför inget att förvånas över.

TCO-tidningen skriver bl. a. följande i en artikel i nr 3/1980:

”Vilken framtid vi får – hur arbetsmarknaden kommer att se ut – kommer därför att bestämmas av vilka som har de avgörande maktredskapen i sina händer. Hur dessa redskap bör utformas och hur de kan användas återkommer vi till i ett senare sammanhang. Redan nu kan det dock förutskickas att även med ett ökat inflytande för löntagarsidan över datoranvändningen kvarstår oro över den framtida arbetsmarknadsutvecklingen.

Vilken vilja har politikerna att använda samhällsmakten för att styra datorutvecklingen så att den tillfredsställer de många människornas krav? Det vet vi i dag väldigt litet om. Vad kan göras för att få ett grepp om de internationella krafter som på ett mycket bestämt sätt påverkar dataanvändningen i vårt arbetsliv? Även på den punkten råder ovisshet.”

Det är så frågan måste ställas: Vilken framtid kommer vi att få? Kommer datorerna att användas för att ytterligare utarma arbetsinnehållet och för att rationalisera bort arbetstillfällen? Eller kommer datorerna att användas för att ge bättre arbetsmiljö, intressantare jobb och för att möjliggöra en välbehövlig allmän arbetstidsförkortning?

I dag ligger avgörandena om datorernas användning i händerna på företagsledningarna och multinationella dataföretag. De styr den tekniska utvecklingen och i konsekvens därmed också *hur* vi skall använda datorerna.

Fackföreningsrörelsen har sedan länge krävt ökat inflytande över datoranvändningen. Veto rätt vid införande av nya datasystem var ett av många viktiga förslag som fördes fram i det förslag till medbestämmandeavtal som LO och PTK tog fram 1977. Vi vet i dag att dessa krav inte kommer att kunna realiseras via medbestämmandeavtal. De styrkeförhållanden som råder på den svenska arbetsmarknaden medger inte att facket kan få igenom viktiga, men för den andra parten alltför obekväma, krav.

Regering och riksdag har också hittills intagit en passiv hållning till de hot datoriseringen innebär när det gäller sysselsättningen. Man har endast tillsatt en rad utredningar, som har för avsikt att kartlägga datoriseringens effekter på olika områden. Tillräckligt med fakta finns trots allt redan i dag för att åtgärder skulle kunna vidtas. Vi vet att inom de närmaste åren kommer datorutvecklingen att få betydande effekter på sysselsättningen. I den nämnda DN-artikeln sägs att inom handeln kan 10 000 butiksanställda bli överflödiga och på kontoren kan vart fjärde arbete försvinna.

TCO-tidningen konstaterar för sin del:

”Sannolikt kommer många av de problem som uppkommer på 80-talets arbetsmarknad att förknippas med datorutvecklingen. Att exakt mäta datorernas inverkan på sysselsättningen är emellertid omöjligt. De ständiga omstruktureringar som är kännetecknande för vårt ekonomiska system medför hela tiden att jobb försvinner och att nya uppstår. Onekligen medför datorerna att hastigheten i omstruktureringen påskyndas. Om det inte är så att nya jobb uppstår i samma takt som de gamla försvinner uppstår ofrånkomligen betydande sysselsättningsproblem.”

Det vore därför allvarligt om regeringen enbart litade till långsiktigt arbetande utredningar, när det gäller att redan nu tackla de problem datorerna kan komma att orsaka i fråga om bl. a. sysselsättningen.

Mot bakgrund av det anförda vill jag ställa följande frågor till arbetsmarknadsministern:

1. Vilka åtgärder planerar regeringen att vidta för att möta datoriseringens effekter på sysselsättningen?
2. Kommer regeringen att ta några initiativ för att ge de fackliga organisationerna ökade möjligheter till kontroll och inflytande över datoriseringen?

1979/80:154 av *Björn Körlof* (m) till socialministern om adoptivföräldrars rätt till föräldrapenning, m. m. ;

Socialministern har den 23 januari 1980 i ett svar på en fråga om internationella adoptioner bl. a. gett uttryck för uppfattningen ”att det är en väldigt ömtålig och grannliga uppgift vi åtar oss i vårt land, både när vi som samhälle auktoriserar sådana här adoptioner och när vi som enskilda individer tar på oss ansvaret för att ta hand om barn från främmande länder och kulturer”.

I detta uttalande torde alla kunna instämma. Ändå står adoptivföräldrar, i förhållande till biologiska föräldrar, i en sämre situation när det gäller vissa möjligheter att ägna tid och omsorg åt det nyanlända barnet. Detta gäller t. ex. reglerna om rätt för fader att uppbära föräldrapenning för tillfällig vård av barn i samband med det första barnets födelse. Någon motsvarande rätt för adoptivföräldrar att vara hemma samtidigt i samband med adoptivbarnets ankomst har ej införts.

Som skäl härtill har bl. a. anförts att bestämmelsen om rätt för fader att uppbära föräldrapenning för tillfällig vård av barn i samband med det första barnets födelse tillkom för att bereda fader möjlighet att redan från början få kontakt med och delta i skötseln av det nyfödda barnet. Det ansågs också att faderns närvaro under den första tiden kunde innebära ett viktigt stöd för modern. Dessa skäl ansågs inte göra sig gällande med samma styrka i fråga om adoptivföräldrar, eftersom adoptivbarnet i allmänhet torde vara betydligt äldre än det biologiska barnet när det kommer till det nya hemmet.

Inte bara orättvisan i regelsystemet utan också, och kanske än mer, de motiv denna orättvisa vilar på har upprört många adoptivföräldrar, som

finner uttalandena märkliga och tydande på ytterligt dålig insikt i vad ett föräldraskap för adoptivbarn innebär.

Ett adoptivbarn, låt vara ej nyfött, som kanske kommer från skakande upplevelser i sitt hemland och plötsligt ställs inför den emotionellt dramatiska situationen att språkligt, psykiskt och socialt anpassa sig till nya föräldrar och ny miljö, torde ha precis samma rätt till båda föräldrarnas tid och omtanke som någonsin ett nyfött barn.

Mot bakgrund av det anförda hemställer jag att till socialministern få ställa följande fråga:

Avser socialministern att ta initiativ till att åstadkomma likvärdiga möjligheter för adoptivföräldrar att ägna tid och omsorg åt sitt barn vid dess ankomst som nu ges biologiska föräldrar?

1979/80:155 av *Björn Körlof* (m) till industriministern om skogsindustrins virkesförsörjning:

Sågverksindustrin är f. n. utsatt för akuta problem i form av brist på råvara. Detta inträffar samtidigt som vissa, inte obetydliga, exportvinster just nu kan göras på olika sågade produkter under våren och sommaren. Prisutvecklingen har den senaste tiden varit mycket gynnsam för dessa produkter.

Regeringen förbereder, såsom aviserats i budgetpropositionen, en kommande proposition om skogsindustripolitiken. Regeringen uppdrog i maj 1979 åt industriverket att utreda vissa frågor rörande sågverksindustrin. En särskild utredning har därtill 1979 tillsatts för att överväga vilka åtgärder som bör vidtas för att förbättra skogsindustrins virkesförsörjning.

Olika beslutsunderlag kommer således att så småningom föreligga för ett mer samlat grepp om skogsindustrins strukturproblem.

En avgörande fråga just nu är emellertid om regeringen har möjligheter att genom särskilda åtgärder snabbt öka avverkningarna under innevarande säsong.

Eftersläpningen i avverkningarna synes främst hänföra sig till det privata skogsbruket. Detta förhållande kan hänga samman med gallringsbidragets tidsmässiga effekter och vissa allmänna verkningar av skattesystemet vid skogsuttag, särskilt inom det mindre privatskogsbruket.

Mot bakgrund av det anförda hemställer jag att till industriministern få ställa följande fråga:

Avser industriministern att snabbt vidtaga någon åtgärd i syfte att öka skogsavverkningarna inom privatskogsbruket för leverans till sågverksindustrin?

Nr 91

Fredagen den
22 februari 1980

*Meddelande om
fråga*

§ 6 Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 22 februari

1979/80:354 av *Georg Andersson* (s) till industriministern om statsbidrag till försöksanläggningar med fasta bränslen:

Lycksele kommun har hos statens industriverk ansökt om statsbidrag till byggande av en fastbränsleeldad panncentral för utnyttjande av skogsavfall. Centralen skall samordnas med projektet Västerbottensterminal. Därmed skulle man i en skogrik inlandskommun få en demonstrationsanläggning för tillvaratagande av skogsavfall i ett sammanhållet system med energiterminal och hetvattencentral.

Industriverket har emellertid låtit förstå att det i brist på medel har svårigheter att lämna bidrag till denna och andra liknande framställningar.

Mot denna bakgrund vill jag till industriministern ställa följande fråga:

Är regeringen beredd att tillskjuta ytterligare medel till industriverket för att möjliggöra statsbidrag till försöksanläggningar med fasta bränslen?

§ 7 Kammaren åtskildes kl. 15.01.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Solveig Gemert